

СПРАВА «ГОЛОВІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF GOLOVIN v. UKRAINE)

(Заяви № 47052/18)

Стислий виклад рішення від 13 липня 2023 року

У серпні 2006 року Верховна Рада України призначила заявника на посаду судді Конституційного Суду України. 24 лютого 2014 року Верховна Рада України Постановою «Про реагування на факти порушення суддями Конституційного Суду України присяги судді» (далі – Постанова Верховної Ради України) звільнила заявника з його посади «за порушення ним присяги судді» у зв'язку з його участю в ухваленні Конституційним Судом України Рішення від 30 вересня 2010 року. 27 лютого 2014 року заявник оскаржив своє звільнення до Вищого адміністративного суду України (далі – ВАСУ), а 03 березня 2014 року – подав до Верховної Ради України заяву про відставку. У грудні 2017 року ВАСУ визнав незаконною Постанову Верховної Ради України від 24 лютого 2014 року у частині щодо звільнення заявника та дійшов висновку про недотримання міжнародних та національних правових принципів незалежності судових органів, а також порушення процедури звільнення судді Конституційного Суду України. Верховна Рада України звернулася до Верховного Суду з апеляційною скаргою, за результатами розгляду якої було скасовано постанову ВАСУ та відмовлено у задоволенні позовних вимог заявника як необґрунтованих. Верховний Суд дійшов висновку, що Конституційний Суд України не забезпечив верховенство Конституції України, змінив Конституцію України та конституційний лад, порушивши основоположні принципи демократії та розподілу влади, а також що участь заявника в ухваленні Рішення від 30 вересня 2010 року та наслідки такої участі були явно несумісними з його присягою судді. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що пов'язана з його звільненням справа не була розглянута «незалежним і безстороннім судом» та «судом, встановленим законом»; що не було забезпечено його право на ухвалення вмотивованого рішення; що не було дотримано принципу юридичної визначеності, оскільки не існувало строку для притягнення до відповідальності за «порушення присяги». Заявник також скаржився за статтею 8 Конвенції на незаконність свого звільнення і порушення його права на повагу до приватного життя; за статтею 13 Конвенції на відсутність у нього ефективних засобів юридичного захисту у зв'язку з його незаконним звільненням. Крім того, посилаючись на статті 6, 8 і 18 Конвенції, заявник скаржився, що його звільнення переслідувало іншу мету, ніж вказану органами державної влади. Розглядаючи скарги заявника за статтею 8 Конвенції, Європейський суд зазначив, що відповідній нормативно-правовій базі стосовно питання, яка поведінка судді могла вважатися «порушенням присяги», бракувало необхідної чіткості та передбачуваності й рішення на національному рівні, в яких

застосовувалося відповідне законодавство у справі заявника, не були достатньо обґрунтованими. Аналогічний висновок Європейський суд зробив у справі «Овчаренко та Колос проти України». Крім того, Європейський суд у справі заявника зауважив, що ні Верховна Рада України, ні Верховний Суд не навели аналізу стосовно того, чи міг суддівський імунітет, передбачений статтею 28 Закону України «Про Конституційний Суд України», обмежувати обсяг відповідальності суддів за «порушення присяги». З огляду на це Європейський суд встановив порушення статті 8 Конвенції. Щодо скарги заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції Європейський суд звернувся до своїх висновків у справі «Овчаренко та Колос проти України» та зазначив, що рішення Верховного Суду у справі заявника не може вважатися обґрунтованим, оскільки так само як у справі «Овчаренко та Колос проти України» не було отримано відповіді на питання, чи відповідало звільнення заявників з посади конституційним гарантіям незалежності суддів, у тому числі функціональному імунітету суддів Конституційного Суду України, яке обмежувало обсяг їхньої юридичної відповідальності за результати голосування як членів Конституційного Суду України. Рішення Верховного Суду у справі заявника не може вважатися достатньо обґрунтованим з тих же причин. Отже, було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з правом на вмотивоване рішення. З огляду на висновки за статтями 6 і 8 Конвенції Європейський суд дійшов висновку, що скарга заявника за статтею 13 Конвенції на відсутність у нього ефективних засобів юридичного захисту у зв'язку з його незаконним звільненням не порушує жодного окремого питання, тому немає необхідності окремо розглядати її. Скаргу заявника за статтями 6, 8 і 18 Конвенції Європейський суд відхилив як явно необґрунтовану у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. Оголошує прийнятними скарги за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 8 Конвенції, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. Постановляє, що було порушено статтю 8 Конвенції;
3. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з правом на вмотивоване рішення суду;
4. Постановляє, що немає потреби розглядати скаргу за статтею 13 Конвенції;
5. Постановляє, що встановлення порушення становить достатню справедливую сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, завданої заявнику, і відхиляє вимогу заявника щодо справедливої сатисфакції».